

AZ ÚJ NŐ.

Írta: ANTAL SÁNDOR, Stockholm.

Az új nőnek, vagy jobban mondva az embernyi nőnek egyre nagyobb szerepe van ebben a kultúrorszámban. A napokban lefolyt nemzetközi békekongresszus szervezése például két emberre volt bízva, dr. Bergman tanárra és Emília Bromé-ra. Igazi nagy sikere a kongresszuson ismét két embernek volt Ostwald-nak, a Nobel-díjnyertes kémikusnak és Ellen Key-nek.

E lapokon régebben megjelent cikkeimben többször rámutattam arra a munkára, melyet az új svéd nő a kultúra minden területén végez. Önkénytelenül felötlik az a kérdés, hogy vajjon az új nő, mint tárgy, szerepel-e a svéd kultúrában, tüzetesebben a svéd irodalomban, a színpadon?

Nórát nem írt svéd író, és a nőmozgalom vezetői szerint nagyon súlyos kár, hogy a nagy svéd írók nem foglalkoztak az új idők nőalakjaival azzal a szeretettel, mint Norvégiában Ibsen és Björnson. Egyrészt ennek tudják be a svéd nőmozgalom vezetői a norvég politikai nőmozgalom sikereit.

Nagy írók könyveik útján erős szuggesztív hatásokat érhetnek ugyan el, de például Strindberget még sem lehet okolni azért, hogy a svéd nők még mindig nélkülözik a politikai jogokat.

Ha a férfiak nem is igen törtek a szépirodalomban lándzsát az új nőért. mégis van itt egy új, tendenciózus, feminista szépirodalom, mely imponáló agresszivitással teszi a nőt embernyi emberré, egy darab társadalomnak, életnek, drámának természetes középpontjába, Csakhogy ezt az irodalmat nők csinálják.

Természetes oka van annak, hogy itt írták az első, súlyos feminista drámát Az orosz lány gyermekét. A svéd nő már régebben kiszabadította magát a „szép nem”, „gyöngébb nem” fogalmi kör korlátai közül. Testben, lélekben annyira edzett, hogy mosollyal lefizethető segítségre soha sincsen szüksége, több udvariasságot nem igényel, nem fogad el, mint amennyi a férfiak részéről férfinek is kijut. Igaz, hogy ha itt az ököritői tűzvészhez hasonló szerencsétlenség történnék – nem csak férfiak menekül-

nének meg, hanem nők is. A svéd nő nem hagyja magát legázolni.

Ennek az emberi, harcos életet élő svéd nőnek alakja szerepel Harold Gote álnéven író Frida Steenhof drámáiban, elbeszéléseiben és egyéb tendenciózus írásaiban. A Harold Gote neve itt, Norvégiában, Finnországban és tavaly óta Németországban is általános ismert. Drámáit különösen a Lejonetsbarnet-et mindezt országokban adták. A svéd kritika úgy bánik vele, mint ahogy az uralkodó osztályoknak kellemetlen forradalmi agitátorokkal szokás elbánni. Darabjainak előadatását püspökök és jótékonycélú nőegyletek szokják megakadályozni.

Harold Gote apró aktuális rajzai rendszeren bejárják az egész skandináv sajtót, az anti-feminista lapokat se kivéve. Egyik stílusra és tárgyra jellemző „Egy különös példány” című rajzát, mely a napokban jelent meg, lefordítottam A Nő és a társadalom olvasói részére. Nemcsak Harold Gote-t, hanem a nyomában felvirágzott feminista irodalmat is jellemzi ez a kis kedves hangulatú kép:

„Nagyon feltűnt a következő kishirdetés:

Pompás kis lányom született tegnap este egy negyed nyolckor.

Stockholm város magánszüldéje 1910. IV. 30.

Maud I r e l l .

Sokan azt hitték, hogy tréfa az egész. Egy csomó lap nem is akarta hozni a hirdetést, „hely hiányában”, mondta egy komoly szerkesztő.

A Maud anyja híres énekesnő, akinek különösen a művészvilágban volt nagy ismeretése. Maud maga konzervatóriumot végzett. Egyesek szerint elsőrendű zongoraművésznő volt, mások viszont nem sokra becsülték a játékát. Dehát ez nem ide tartozik.

Persze a kulisszák mögött, a műtermekben és a finom szalonokban sokat beszéltek róla, hogy Maud szerzett magának „egy apróságot”.

— Talán adoptált egy gyermeket?

— Dehogy, — felelték a többiek kórusban — szült egy gyermeket.

— Szent Isten! Manapság, mikor annyi mód van rá, hogy . . . Úgy látszik, Maudnak nagyon humoros természete van.

— De ki az apa?

Azt is meg lehetett tudni nemsokára. Maud ott kocsizott az apával a Strandvägenen, sokszor a gyermek is velük volt. Persze az ismerősök és barátok mosolyogva, kacagva üdvözölték őket. Maud felemelte a gyermekeket, úgy integetett örömmel és diadalmasan. És még egyszer olyan boldognak érezte magát, mikor látta, hogy mindenki gyönyörködik a gyermekben.

Persze a napot is eltakarják néha a fellégek, és ilyenkor mintha sötét fátyol borulna

az egész természetre. Ilyen nap előtt átvonuló fellegnek lehetne nevezni azt, hogy egy tanítónő, Maudnak régi iskolatársa, meglátogatta a fiatal anyát.

Brigitta kitűnő teremtés volt, de már az iskolában mindent nagyon tragikusan vett.

— Kedves, szegény kis Maud, — kezdte Brigitta részvétellel. — Hogy éppen neked kellett így járnod. Miért nem akar feleségül venni?

— Várj, elmondok neked mindent — felelte Maud őszintén. — A dolog egész egyszerűen úgy áll, hogy én már évek óta vágyódom egy gyermek után. És mivelhogy anyagilag független vagyok, elhatároztam, hogy szerzek magamnak egyet. És nagyon örülök, hogy úgy is tettem. Különbösen nagyon melankolikus lett volna a hangulatom. Erik úgysis rég érdeklődött irántam, én felbátorítottam és azután meglelt a gyerek. Most már tudod az egészet.

— Szerelmes vagy Erikbe?

— Nem, de tetszik nekem.

— Akkor nagy bünt követtél el.

— Nem a. Ő nagyon kedves, mulatságos ember, de nem hiszem, hogy szeretném. Tulajdonképpen nem is tudom, hogy mit értenek a szerelem alatt? Ha addig várnék, amíg evvel tisztába jövök, akkor talán sohase jutottam volna gyermekhez. Meg különben is nagyon bizonytalan, hogy leszek-e valaha szerelmes.

— Tán éppen te nem akarsz, hogy elvegyen feleségül?

— Hát nem elég, hogy jó és kötelességtudó anya vagyok? Kell, hogy feleség is legyenek?

— Természetesen.

— Nem, feleség nem akarok lenni. Nincs kedvem, nincs tehetségem hozzá. Igen, ha talán egyszer megszeretnék valakit Az a jövő titka.

— De hiszen gyermekedet fosztod meg jogaitól. Igazi otthona, apja, anyja nem lesz — felelte Brigitta komolyan,

— Erik naponta eljön, néha naponta többször. Apja tehát van. Otthona is van. Gyere nézd meg.

És körülvezette Brigittát a három szobából és konyhából álló kényelmes kis lakásban. Még egy csinos szobalány is volt.

Természetesen a gyermeket is bemutatta apróra Maud. Egészen más hangon kérdezte most Brigitta:

— És mondd, nem okoz sok kellemetlenséget éjszaka?

— Egész éjjel alszik. Anyámnak két kis daxlítja van, azok sokkal több kellemetlenséget okoznak. A szobalánynak alig van ideje rá, hogy mind a két kutyára ügyeljen. Én már szívesebben foglalkozom gyermekkel, mint kutyával.

— De nem félsz a társadalom szigorú ítéletétől?

— Ismerőseink hihetetlenül barátságosak velünk szemben. Nem tudom, hogy mire gondolsz?

— Hiszen tudod, hogy a férjetlen asszony bűnös, akinek bűnhődnie kell. Hiszen tudod, milyen már a világ.

— Ha szomorkodnék, az egészen más volna. De mindenki tudja, hogy nagyon boldog vagyok. A világ csak azokat gázolja le, akik már előbb boldogtalanok.

— De mégis asszonynak címezteted magad – mondta Brigitta búcsúzás közben az ajtóra szegezett rézlapra mutatva.

— Az a szobalányom kedvéért van. Ő nem akarja, hogy a fűszeresnél megszóljanak. Us nekem semmi ellenvetésem sincs az „aszszonyreform” ellen.

Egy barátságos köszöntés és a két barátó elvált egymástól.
